

Fotó: OPERA – NAGY ATTILA

Az Eiffel- (Feketeházy-) csarnok újjászületése

Amit mindig meg akartál tudni az Operáról, de sohasem merted megkérdezni

Az Opera új logisztikai központja az ország legnagyobb ipari műemlék épületében, az egykori MÁV Északi Járműjavító felújításával jön létre. A Kőbányai út melletti rozsdaoezet 22 hektáros területén új kulturális komplexum születik. Egyedisége abból fakad, hogy korszerű elhelyezést biztosít az Opera összes díszlet-jelmez műhelyének, konténeres technikával koncentrált díszletraktár jön létre. Másrészt próba- és profi hang-vidéo felvételi lehetőségek szolgálják az énekeseket, balett-táncosokat, a művészeti oktatást, ezenfelül a nagyközönség új játszó- és rendezvényhelyszínt kap. A Műhelyház nyitott lesz az érdeklődők számára. Ezáltal nemcsak az Opera modern infrastruktúrája teremődik meg, hanem a főváros egy új kulturális élményközponttal is gyarapodik.

Igazán szerencsésnek mondhatom magam, hogy belekeveredtem ebbe a fantasztikus „rozsdaoezet” megújulásba. Nagyvárosok százai küzdenek a felhagyott kikötők, ipari, vasúti, katonai területek megújításával,

melyeket a 20. század a lakóterületek közelében emlékül hagyott. Különleges tudást igényel ez minden résztvevőtől: történeti anyagismeretet, nagyobb felkészültséget a váratlan helyzetek kezelésében, a környezeti károk felderítésétől a tűz-szerzészen át a meglévő szerkezetek vizsgálatáig szerteágazó szakértői körre és vizsgálatokra van szükség. Alkalmazkodni kell a meglévő körülményekhez, a kialakult városszövethez, ugyanakkor egyfajta biztosságot ad, hogy ilyenkor gyakran –

és ebben az esetben is – olyan maradandó értéket újítunk meg, ami kérdés nélkül megérdemli azt.

Az egykori budapesti Északi Főműhely javító-csarnoka az eltérő funkció és megjelenés ellenére közeli rokonságban áll az Operaházzal. Majdnem pontosan egyidősek, ráadásul mindkét épület acél tetőszerkezetét Feketeházy János tervezte, akinek a nevéhez – több vasúti híd mellett – a Szabadság híd tervezése is fűződik. Ez az időszak volt a vasút aranykora, de ahogy a Millennium Házában készülő kiállítással bemutatjuk – sok egyéb mellett az Operaház, illetve a Millenniumi Földalatti Vasút ebben az időszakban történő építésével – a korszak a „Budapest aranykora” címet is kiérdemelte. A csarnok 124 éven keresztül, 2009-ig szolgálta a magyarországi vasúti közlekedést úgy, hogy a szerkezet jelentős felújítására nem is volt szükség.

Az öthajós, bazilikális elrendezésű csarnok-épület méretei ma is lenyűgözőnek számítanak,

bár 235 méteres hossza harminc, 96 méteres szélessége pedig több mint húsz méterrel elmarad a Parlamentétől, alapterülete mégis – belső udvarok híján – ötezer négyzetméterrel nagyobb annál.

A két és fél hektárt elfoglaló épület a 2011-es védetté nyilvánítása óta a legnagyobb magyarországi ipari műemlék, megújulása nemcsak önmagában értékes, de irányt mutathat további fejlesztések számára is. Nygpon szorítok a szomszédos Diesel-csarnok területére költöző Közlekedési Múzeumnak, és fantasztikus lehetőség lenne a harmadik, a Forgóvázmuhelyel együtt – esetleg a Népligettel összekötve – egy új kulturális, szabadidő- és sportközpont létrehozása. Természetes, hogy ilyen léptékű fejlesztések nem egy-két év alatt ugranak ki a földből, de jellemzően ahogy elkészülnek, olyan természetességgel illeszkednek a városba, hogy már szinte senki nem is emlékszik, milyen volt nélküle. Így volt ez a Millenárisal, és így lesz sok most készülő fejlesztéssel is.

Fotó: OPERA – BERECZ VÁTER

A régi szerelőállások

Eredeti állapot..

Fotó: LUCAS LUIGI IASZÓ

Szerencés vagyok azért is, mert igazából soha nem kellett olyasmivel foglalkoznom, amit nem szeretek, jó és még jobb feladataim voltak, de ez a terület, a színpad világa mégis más. Ez olyasmi, amit hiába szedek szét és rakok össze, hiába ismerem az anyagokat és a részletrajzokat, mégis megfoghatatlan. A varázslók világa, amit mi, kívülállók nekik építünk, de mindannyian alig várjuk, hogy elfelejthessük, hogy valaha is munkavédelmi sisakban jártunk erre.

A KÖZTI csapata (Marosi Miklós, Ács István, Ritzl András és sokan mások) minden szükséges tudást belevarrtak az épületbe, többet is, mint bárki remélte volna. A szerény Műhelyház név alatt egy korszakváltó Opera élményközpont alakult ki. Talán csak Ókovács Szilveszter fejében volt meg a kezdetektől, hogy ez a beruházás jó marketinggel milyen messzire, és egyben egy új generációhoz milyen közel juttathatja az egész műfajt. A tervezést és a műszaki részleteket az Operaház kitűnő csapata irányította.

Vannak munkák – szerencsére a legtöbbször ezt tapasztaltam –, amelyekbe az ott dolgozók többet raknak bele, mint a napi kötelező. Nemesak anyagilag értem, hanem hozzáállásban is. Azt hiszem, a kivitelező Strabag emberei és az Operának a kivitelezésben részt vevő munkatársai is érezték, hogy ez egy igazi alkotás, a legjobb értelemben vett középület.

És persze a színpadi élet láthatatlan varázslata, a színpadtechnika. Különleges alázattal figyeltem a Bosh Rexroth által vezetett kivitelező konzorcium munkáját. Ők átmenetet képeznek a magamfajta egyszerű mesterember és az igazi művész között. Ez persze nem akadályozott meg, hogy az olyan egyszerű beruházói paraméterekre, mint a határidő betartása, az ő figyelmüket is felhívjam. Sokszor késő estig egyeztetünk, hogy miként lehetne a látszólag lehetetlent határidőre megvalósítani, de végül mindenki célba ért.

Persze Fortuna nem mindig bajlódik a részletekkel, nem mosolyogtunk heti 168 órát egymásra a megvalósítás során. A „jót, olcsón, gyorsan” nyereségek közül is mindig csak kettőt lehet választani. Az én munkám itt is, de még inkább a javában épülő Ybl-féle Operánál legtöbbször egy

műszakilag felkészült pszichológuséra hasonlít: az optimumot, a konszenzust keresem, és van, amikor sikerül elérni.

Bár a hivatalos átadó még előttünk áll, sokan láthatták az elkészült művet, és már ennyiből is érzékelhető, hogy ez a fejlesztés önmagában, funkciójával, elképesztő méreteivel és egyediségével feliratkozott Budapest legnépszerűbb kulturális rendezvényhelyszínei közé. Gratulálok az álmódóknak és a megvalósítóknak!

Sághi Attila

beruházási igazgató
Opera Vagyonkezelő Kft.

Az Eiffel Csarnok rövid története

1883–1886 között, vélhetőleg Feketeházy János nagy tudású mérnök tervei alapján épült meg a kőbányai Északi Járműjavító csarnok, amelyről a MÁV Központi Irattára három datálatlan tervet őriz, az ezeken szereplő megjegyzés alapján egy 1886-os jegyzőkönyv mellékletei voltak, és a Magyar Királyi Államvasutak mérnökeinek aláírása szerepel rajtuk. A csarnok később – tévesen – Eiffel-csarnok néven vált közzismertté.

A szegecselt acél tartószerkezet tervezése Feketeházy Jánoshoz köthető, aki ekkor a Magyar Királyi Államvasutaknál dolgozott tervezőként. (Ebben az időben ugyancsak ő tervezte az Operaház és a Keleti pályaudvar hasonló tetőszerkezetét is.) Sajnos arról semmilyen forrás nem maradt fenn, hogy a téglahomlokzatok koncepciója kitől származhat. Az építkezés 1883 és 1886 között zajlott, a csarnok az átadásától kezdve a bezárásáig megőrizte eredeti állapotát. A vékony, hőszigetelés nélküli tetőszerkezet csak a csapadék ellen védte a műhelyt. Az öthajós csarnokba a mozdonyok nagy helyet igénylő belső mozgatását a középhájójában ún. süllyesztett göztolópaddal oldották meg, amelyre merőlegesen a mellékhajókban sínés javítóállásokat alakítottak ki, alattuk tisztítóaknával. A legszélső hajók az alkatrészek utánpótlására, tárolására szolgáltak. A szerelőműhelyben 5–600 ember, az egész telepen 3–4 ezren is dolgoztak naponta.

A 2009-ben bezárt Északi Járműjavító területét 2011-ben műemléki jelentőségű területté nyilván-

nították, magát az Eiffel-csarnokot és a mögötte található állomás/irodaépületet (leendő operastúdió és zeneiskola) pedig műemlékké.

www.opera.hu

A beruházás pénzügyi vonatkozásai

Magyarország Kormánya 1829/2014. (XII. 23.) Korm. határozatával rendelte el az Opera új műhelyháza és próbacentruma létrehozását, és a beruházás előkészítésére bruttó 63,5 millió forintot biztosított. A projekt előkészítését követően a Kormány 1555/2015. (VIII. 7.) számú határozatában a műhelyház és próbacentrum beruházási költségeire két ütemben összesen bruttó 14,1 milliárd forint biztosításáról döntött, amiből a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő költségeit leszámítva összesen bruttó 10,3 milliárd maradt kivitelezésre.

Az Eiffel-beruházás kapcsán a Strabag-konzorcium – egyedüli ajánlattevőként – a tárgyalások eredményeképp bruttó 15,1 milliárd forintos generálkivitelezői ajánlatot tett, amely az Eiffel-projekt összköltségét bruttó 4,2 milliárd forinttal haladta meg. Ennek pótlására, valamint a C melléképületben létrehozandó jelmezraktarra összesen további bruttó 4,5 milliárd forint vált szükségessé, aminek pótfedezeti igényét – a Pénzügyminisztérium által kirendelt igazságügyi szakértő vizsgálata után – a kormány támogatta, és 1779/2017. (XI. 7.) számú határozatában az Eiffel Műhelyháza bruttó 4,2 milliárd forint átesoportosítását rendelte el. A generálkivitelezői szerződés teljesítése során a felmerült pótmunkák rendezéséhez, a művészeti, gyártási és tárolási funkciók ellátására alkalmas állapot eléréséhez, a rendeltetészerű használat-hoz szükséges eszközbeszerzésekre, valamint az Opera intézményi forrásából megrendelt munkák költségének visszapótlására 2019-ben újabb pótfedezeti igény merült fel, amelyet a Kormány ismét támogatott, és bruttó 9,98 milliárd forintot biztosított a beruházás befejezéséhez. Így a teljes projekt meg tud valósulni.

dr. Főző Virág

főigazgató-helyettes
Magyar Állami Operaház